

מול שנאת הנצח האנטישמית, היהודים חייבים לעמוד לנצח על המשמר // פרופ' רות וייס

עם הגעת המאה ה-20 לקיצה, מגיעה גם ההבנה כי האנטישמיות הוכחה כאידיאולוגיה המצליחה והיציבה ביותר של מאה השנים האחרונות. התמוטטות האימפריה הטוטליטרית הגדולה השנייה שיגרה את הקומוניזם, יחד עם הפשיזם, לפח האשפה של ההיסטוריה. וכך, במגוון המצטמק של רעיונות שקמו כדי להסביר בעיות המאה ה-19, האנטישמיות שמרה על בכורה.

מכיוון שמדובר באידיאולוגיה לא מתוחכמת במיוחד, לעתים קרובות נטו להתייחס אליה בזלזול, כמו במקרה של הפוליטיקאי הגרמני אוגוסט פּוּל שהגדיר אותה כ"סוציאליזם לטיפשים". כמובן שבניגוד לסוציאליזם, האנטישמיות לא מציעה שום מרשם לשיפור החברה מעבר לחיסול של חלק מהחברה, אך אותה פשטות וגישה שלילית היו המפתחות העיקריים להצלחתה. מכיוון שהרבה יותר קל להרוס את מי שאתה מגדיר כרשע מאשר לבנות עולם חדש ומופלא, חברות חסרות מנוחה יכולות למצוא בהתנגדות ליהודים סיפוק מייד, ובחיסול היהודים חזון איתן לעתיד. בהתבססה על מסורות דתיות ותרבותיות שערכו דמוניזציה ליהודים או שאפו להיעלמותם כעם, האנטישמיות מפצה בעזרת עוצמה מיתית על חסרונה ברצינות אינטלקטואלית.

מה שהחליש או הביס תנועות אידיאולוגיות גדולות אחרות במאה ה-20 היה כוח ההתנגדות שעמד מולן. הפשיזם, כאשר היה נחוש לכבוש את אירופה כולה, גייס מולו את התנגדות המערב הדמוקרטי. הקומוניזם הובס בידי התנגדות מאוחרת מצד מדינות דמוקרטיות להתפשטותו, ובידי שחיקה מבפנים. אך התוקפנות האנטישמית המופנית נגד מיעוט זעום גורמת לכך שלא תקום לו

התנגדות רחבה מעין אלו, והתמקדותו בקבוצה מסוימת הופכת אותו לפחות רלבנטי עבור מי שאינו יהודי.

ישנם כאלו הרואים בהישנות שנאת היהודים תעלומה. במהלך השנים האחרונות, נשאלתי על ידי ספרית קתולית, נהג מונית פקיסטני, מרצה פולני לסוציולוגיה ומספר תלמידים ומכרים יהודים – "למה כולם שונאים את היהודים?". נראה כי שאלה המנוסחת באופן כזה, בידי יהודים ולא-יהודים כאחד, מחכה לביטוי עלום כלשהו יותר מאשר ניתוח מפלה. למעשה זו שאלה מרמה, מכיוון שלא "כולם שונאים" את היהודים. בארה"ב כיום במיוחד, היהודים ממשיכים לשגשג ולקחת חלק מרכזי בכל תחום של החברה; ולמרות עלייתה מחדש של האנטישמיות בחוגים מסוימים באמריקה לאחרונה, היא עדיין נחשבת כרגש ידוע לשמצה, ומצליחה להשיג לגיטימיות כלשהיא רק תחת האצטלה של אנטי-ציונות.

הדגש שניתן באותה שאלה ל"כולם" מסוכן גם הוא, מכיוון שהוא מטשטש את המטרות הפוליטיות המסוכנות של אלו שבאמת שונאים יהודים ומרוויחים משנאת יהודים. למעשה, הבנת המשיכה הפוליטית של האנטישמיות היא הצעד הנדרש הראשון עבור כל מי שמתכוון להתנגד לה. עם זאת, כדי שיהודים יהיו יכולים להתמודד עם הבנה כזו, הם חייבים לעמוד מול ההשפעה המשפילה של האנטישמיות עליהם.

נקודת פתיחה טובה תהיה בחינת החוויה של היהדות הסובייטית. בהיותם הקורבנות החביבים על הצארים, היה ניתן לצפות שהיהודים יהיו המרוויחים הגדולים מן המהפכה הבולשביקית של 1917 – ארגון כפוי מחדש של החברה שבין שאר הישגיו ביטל את המונרכיה האבסולוטית והוציא מחוץ לחוק את האנטישמיות.

מבחינה זו, הם הגשימו את הבטחת הצינונות, שביקשה לגאול את היהודים מהרדיפה אותה עברו כמיעוט על ידי חזרה למולדת בה ימשלו בעצמם. אך במקום לשנות את גורל היהודים, ישראל הפכה בעצמה לגורל היהודים. המדינות הערביות והמוסלמיות במזרח התיכון, בהתנגדותן למדינה היהודית ולרעיון של לאום יהודי, גילו את אותן אפשרויות פוליטיות שהיוו השראה עבור עמים רבים אחרים באירופה המודרנית. ובאמצעות קמפיין של שנאה באו"ם, אנטי-ציונים ערבים ומוסלמים הרחיבו למעשה את היקף האנטישמיות מעבר לכל גבולותיה הקודמים. וכך, בין כל הדברים שיהודי רוסיה מצאו בישראל, הם לא זכו למקלט מפני שנאת יהודים.

החזרתיות של מצב היהודים כמעט משעממת. כאשר בשלהי שנות ה-60 עלתה בצפון אמריקה התנועה למען יהודי ברה"מ בתגובה למאמצי אותם יהודים לחזק את דתם או לעזוב לישראל, התחלתי בדיוק ללמד ספרות יידיש באוניברסיטת מקגיל במונטריאול. איני זוכרת איזה סוג של השתתפות נדרש ממני בידי הוועד המקומי בקמפוס, אך תגובתי הראשונה הייתה לנזוף בסטודנט שפנה אליי; האשמתי אותו בקידום "תודעה משברית יהודית". היינו אז לאחר מלחמת ששת הימים, כאשר נראה כי ישראל לעולם לא תצטרך להילחם עוד. ובחזית השקטה יותר, במקגיל, הצלחנו לאחר כמה שנות מאמץ להקים תוכנית לימודי יהדות רב-תחומית. לאחר שסוף סוף זכו לקבלה, כך חשבתי, יהודים צריכים להפסיק לדאוג מהישרדות ולהתמקד באיכות חייהם. הייתי כה נרגזת מן ההזמנה להתמודד עם עוד משבר יהודי, עד שחשדתי בסטודנטים בכך שהמציאו אותו.

למעשה, ציפייה זו הייתה מה שמשך יהודים צעירים רבים למערכת הקומוניסטית לאחר המהפכה, למרות שבתחילה הייתה חשדנות רבה בקרב יהודים כלפי הבולשביקים. העובדה שנראה היה כי יהודים אמורים להרוויח מכך, היא גם זו שקישרה אותם בדעת הקהל עם המשטר החדש.

אך בעוד יהודים רבים ניסו להסתגל לקומוניזם, הקומוניזם לא היה סובלני כלפי יהודים – מיעוט בלתי-מתבולל בעל קשרים לאומיים לאנשים בארצות אחרות, כולל כמובן מדינות דמוקרטיות. לכן, כאשר סטלין כיוון בשנות השלושים את התעמולה שלו נגד "קוסמופוליטנים חסרי שורשים" ו"לאומנים בורגנים", היהודים הרוסים שכבר נתפסו בידי רבים בחלק מהמערכת, מצאו את עצמם מואשמים בידי הרודן הקומוניסטי כאויביה.

אין פלא אפוא שבמהלך שנות ה-60 וה-70 יהודים היו פעילים באופן נרחב בקרב תנועת ההתנגדות למשטר הסובייטי, כיוון שהם היו המרוויחים העיקריים מכל מדיניות של ליברליזציה ובוודאי מנפילה כוללת של המשטר. חלק מהציפיות לשיפור המצב אכן התגשמו בסופו של דבר: יהודים קיבלו אישור ללמוד עברית, לערוך טקסים דתיים ולהגר. אך למרות זאת, ברגע שהקומוניזם החל להיחלש, אחת הזכויות הראשונות שנטענו בידי רוסים ובני לאומים אחרים הייתה החירות להתנגד ליהודים. כך למשל, הסיסמה של התנועה הלאומנית במולדובה, "נטביע את הקומוניסטים בדם היהודים", היא גרסה עדכנית ומקומית של מוטו ותיק הרבה יותר – "קיברו את היהודים כדי להציל את רוסיה". במקום שיזכו לשבחים כחלק מכוח החלוץ שסייע להסיר את עול הרודנות, יהודים בברית המועצות המאוחרת נתפסו כאיום על שלמות הגוף הלאומי. רבים מהם עזבו לבסוף את רוסיה, ושמו פעמיהם אל המדינה היהודית.

חוסר הרצון הזה, כך אני מבינה כעת, צמח מתוך עייפות. אנחנו אומרים שאהבה היא עיוורת, רמז לכך שהאוהב מעוור את עצמו מלראות את פגמי האהוב שאחרים יכולים לראות בשגרה. שנהא עיוורת עובדת באופן שונה: מטשטשת את דחפיו של השונא, בעוד היא מעצימה אלפי מונים את פגמיו של השונא. היכן שהאוהב נוטה לשקוע בחלומות, השונא הוא היפראקטיבי, עולה על גדותיו מאנרגיה הרסנית. אנרגית השנאה הזו מחלישה את האנרגיה של מטרתו, מוסיפה פשע על החטא של זימון למשפט בפני קהל לא אוהד. שנהא חד-צדדית כזו יכולה להתמוסס רק אם היא ניצבת בפני כוח משמעותי. אך כיצד הקורבן של שנהא חד-צדדית יכול לאסוף התקפת נגד מספקת, כאשר הוא חסר את האינסטינקט של תוקפנות דו-צדדית? מה שקורה בדרך כלל זה שעייפותו של הקורבן מגרה עוד יותר את הדינמיות של טורפו, במעגל הולך ומאיץ.

יתרה מכך, שנאת היהודים חותרת תחת החוסן המוסרי של היהודים עצמם, בכך שהיא משייכת להם דברים שאינם. אנטישמיים מאשימים את היהודים בנקמה צמאת-דם, מצטטים את הציווי התנ"כי של "עין תחת עין, שן תחת שן", ואת האופן בו צדק אכזרי יושם בכיבושים התנ"כיים של עם ישראל את ארצו. עוד הם מאשימים את היהודים בגזענות ובדלנות, כאשר הם מתייחסים לטענת "העם הנבחר". אך למעשה, היהדות הפוסט-תנ"כית עברה תהליך של פציפיזם כמעט מהופך, כאשר חיזקה כללים של משמעת עצמית על חשבון תפיסות גמול ומשפט. עבור פשעים הדורשים עונש מוות, רבנים קבעו דרישות ראייתיות כה מחמירות שלמעשה ביטלו את העונש. יהודים אמנם המשיכו לבדל את עצמם מעמים אחרים, אך יחד עם זאת המשיכו לקחת כמובן מאליו את הרעיון לפיו כל מי שרוצה להפוך ליהודי יכול לעשות זאת. בנוסף, שום מאפיין של היהדות אינו מתכתב עם הבוז שרוחשים באסלאם ובנצרות אליה כמכחישת האמונה האמיתית;

יחד עם זאת, הייתי מודעת לחלוטין למצבם של היהודים ברוסיה. חקר הספרות היידית הפך עבורי את גורל אותה קהילה לדרמטי הרבה יותר, לאחר שכה רבים מסופריה, משורריה ומבקריה הטובים ביותר נעלמו במחנות עבודה במהלך שנות ה-30, בעוד אלו ששרדו נרצחו בהמשך על ידי סטלין בניסיונו לעקור מן השורש את התרבות היהודית. הכרתי את השירים המטלטלים של איציק פֶּפֶר (הוצא להורג ב-12 אוגוסט 1952), שהיה בנעוריו קומוניסט נלהב ובמהלך המלחמה שימש כתועמלן האפקטיבי ביותר בקרב יהודים; את סיפוריו של דוד בֶּרְגֶלְסוֹן (נרצח באותו היום), שהודה בפני מבקר ב-1946 כי "החלפתי את מגן הדוד היהודי בן ששת החודים עבור הכוכב הסובייטי המחומש, והחוד השישי ננעץ בליבי"; הדימויים המהממים ורדופי-הזיכרונות של פרץ מְרָקִיש (הוצא גם הוא להורג ב-12 אוגוסט 1952):

רְדוּם הַשּׁוּק, וְדוּכְנֵי פְּגִלָּלוֹת.

מְנֹרֹת, כְּמוֹ יוֹנִים, בָּאוֹת בְּחִלּוּמוֹ.

מְדוּעַ זֶה, אִם כֵּן, יוֹם הַשְּׁבֵת עוֹד כָּאֵן,

שְׂרוּעַ לְרִגְלֵי הַמְּאָבְקוֹת?

ההיסטוריה המטורפת של הקומוניזם הסובייטי הייתה טבועה כולה בטקסטים של הכותבים הידיים, שניסו לזגג בין קווי המפלגה המשתנים, נפלו שדודים בשתיקתם או נגררו אל מותם. כך שלא לי היו אשליות על מה שממתין ליהודים הנותרים תחת השלטון הסובייטי. אך למרות כל זאת, האשמתי את אותם סטודנטים שפנו אליי במקגיל ביצירת משבר יש מאין, מכיוון שלא רצייתי לפתוח (שוב) בפעילות פוליטית בשם העם היהודי.

כתוצאה מכך, אין בהיסטוריה היהודית דבר שיכול להתמודד עם ההתפרצות המודרנית של אנטישמיות מוסלמית ונוצרית.

המצב הא-סימטרי בין יהודים ואנטי-יהודים יוצר חוסר איזון פוליטי תמידי. מורי המנוח לידיש מקס ויינריך [עקב אחרי מקור הביטוי היידי "האָרגענען"](#), "להרוג". מכיוון שלא היה בשימוש פעיל בקרב יהודי אירופה, המונח תפס בהדרגה את המשמעות המוחלטת של "להכות", כאשר הרג אמיתי תואר כ"דערהאָרגענען", מונח לו התווספה התחילית המסמלת פעולה שבוצעה עד הסוף. אך גם משמעותו של מונח מחוזק זה הפכה בהדרגה ללא יותר מ"להכות", וכדי להסביר מוות אמיתי היית צריך לומר "דערהאָרגענען אויף טויט" – להרוג מישהו למוות.

ויינריך הציג את פריט הפילולוגיה המוסרית הזו מתוך רוח של כבוד מובן לקהילה הלשונית שיצרה אותו, קהילה שאיבדה את ההרגל להרוג. זהו אותו מקס ויינריך שהתחנך באוניברסיטת מרבורג ומיד לאחר המלחמה חיבר את '[הפרופסורים של היטלר](#)', ספר שתיעד את רגשות האהדה המוקדמים והנרחבים להם זכה הצורך בקרב הקהילה האקדמית בגרמניה, ואת התרומה היצירתית של כמה מהמוחות הגרמניים הדגולים ל"פתרון הסופי". אינני יודעת האם ויינריך חשב מעולם על ההתאמה בין מה שהוא ידע על יהודים לבין מה שידע על גרמנים. אך בהנחה שצדק לגבי הידיעה הראשונה כפי שצדק לגבי השנייה, כיצד עם שכה נרתע מלהרוג יכול לשרוד בקרוב עמים שדווקא נהנים מכך? ושאלה אחרת: עד כמה התרבות הפציפיסטית של היהודים הציתה את הקיצוניות הגרמנית? האם פעיות הטלה היהודי ריגשו עוד יותר את הנמר הנאצי?

ציינתי קודם לכן שהאנטישמיות משחררת מעין אנרגיה חד-צדדית של טינה. ואכן, למרות שהאנטישמיות חסרה גבהים פילוסופיים, היא ייחודית בין הרעיונות הפוליטיים משום כוחה וחיוניותה. הדימוי הנפוץ של נאציזם העולה בדמויני אינו של המגורים העלובים של אסירי אושוויץ או גודי חיילים צועדים, אלא האקסטזה בפניהן של הנערות נושאות הפרחים ושל הגברים הזועקים "הייל!". חיסול היהודים היה אידיאל פוזיטיבי של הנאציזם, חלק משאיפתו ליצור גזע עליון. כאשר חנה ארנדט דיווחה ממשפט אייכמן ב-1961, היא ראתה אדם אפור ולא מתוחכם, כזה שאפילו לא היה יכול לשקר כדי להציל את חייו, אדם במצב של תפקוד רובוטי שהדגים במלואה את תפיסת "בנאליות הרוע" של ארנדט. אך גם סינתזה אוזיק צדקה לא פחות כאשר טענה כי מבחינה יצירתית, שום מטאפורה פואטית מודרנית לא יכולה להשתוות למקלחות שהקימו הגרמנים כדי לנקות את היהודים מחייהם. הנאצים פתרו את הבעיה היהודית באמצעות כשרון המצאה ניכר, ולולא אייכמן גילה יצירתיות במשימתו, יתכן כי יהודים היו עדיין "מזהמים" את אירופה בנוכחותם במקום לדשן את אדמתה באפרם.

עלינו לזכור כי מטרות האנטישמיות הושגו באירופה כמעט במלואן: מרבית יהודייה חוסלו; רכושם וממונם נלקח בידי גרמנים ובני אומות אחרות; תרבות יהודית בת אלפי שנים, מגולמת בתוך מאות קהילות תוססות, נמחקה לנצח כמעט לחלוטין. מאזן לא רע עבור רעיון פוליטי. חנה ארנדט הייתה צריכה לכבד יותר את יכולת ההסתגלות של רעיון האנטישמיות, במקום ללעוג לאפרוריות נציגו האנושי לאחר שמיצה את כל תשוקותיו.

למען הסר ספק, האנטישמיות הציתה פרצי אנרגיה יצירתית אדירים גם בקרב יהודים מודרניים; אך הדחף העיקרי של האנרגיה היהודית כוון כדי להשיג קבלה, כולל באותן מדינות שביקשו

להתעייף לבסוף מן המגבלות המיוחדות המוטלות עליו, כך גם היהודי תחת מגבלת השנאה. בנקודה זו, הוא מתפתה לבקש מן הצופים והעדים את אותם רחמים שהוא חש כלפי עצמו. כך למשל, באחד הניסיונות המוטעים ביותר של הזמן האחרון, ארגונים יהודים אמריקנים עודדו את לימוד השואה בקרב גויים; הם ציפו שמסירת מידע על רצח יהודי אירופה יעזור לוודא שאותו רצח לא יקרה שוב. אך כמעט כל מה שידוע לנו על טבע האדם ועל ההיסטוריה האנושית, יוביל למסקנה ברורה הרבה יותר: מן התמונות של אושוויץ ובוכנוולד אדם עשוי להסיק כי: א) יהודים הם מטרה קלה; ב) אם יהודים נבחרו כמטרה, ודאי יש משהו רע בהם; ג) זה לא רעיון טוב להיות יהודי. מכיוון שתמימות לא הייתה מגן מפני ההרס מלכתחילה, קשה לראות כיצד שידור חוזר של אותה תמימות יצליח הפעם.

יתכן כי אפשר להפוך את השואה לסוג של דרשה פוליטית, אך היהודים יצטרכו לספר סיפור אחר מזה שנשמע במרבית ספרי הלימוד והתערוכות במוזיאונים. אנחנו יודעים שיהודים בעת העתיקה זכו למספר ניצחונות על אלו שניסו להכחידם: סיפור יציאת מצרים מתאר לנו כיצד אלוהים מטיל מכות על המצרים עד אשר פרעה מסכים לשחרר את היהודים; מגילת אסתר מספרת לנו איך היהודים הפכו את היוצרות על המן הרשע. כדי שהשואה תהפוך לסיפור הרתעה מוסרי, יש להדגיש את תבוסת הנאציזם ולהדגים את המחיר ששילמו מבצעה על רשעותם, ולמצוא ראיה נגדית לכוחה המתמיד של היהדות והיהודים. לצד הקורבנות היהודים, יש ללמוד גם על הגרמנים חורשי הרעה ולהראות כיצד העצרות ההמוניות בנירנברג הובילו להרס המוחלט של ערי גרמניה במלחמה, וכיצד קציני האס.אס הגאים סיימו את חייהם בתור גופות תלויות בכלא שפנדאו.

להיפטר מהם. הדינמיות של העם היהודי במאות ה-19 וה-20 היא כמעט חסרת תקדים. אף עם אחר לא היגר בכמויות כאלה ביחס לגודלו הכללי, או נטע את עצמו בהצלחה כזו בביתו החדש. בכל מקום בו יהודים הורשו לפרוח, ולעתים גם בהם במקומות בהם לא הורשו, הם הפיקו אנרגיה יצירתית ולא הרסנית, ויתכן כי ניסו לפצות על מגבלותיהם באמצעות הישגים מדהימים. יהודים היו חייבים להתאמץ כדי לשרוד, ובהעדר רצון חזק להתעמת עם יריביהם, הם ניסו להוכיח את עצמם כלא-ראויים לשנאה.

כל זה נשמע נהדר, ויתכן כי אכן זה כך, אך מכיוון שהאנטישמיות אינה מתייחסת כלל להישגי היהודים, היא אינה יכולה להתבטל באמצעות הוכחה למצוינותם. שנאת יהודים היא חד-צדדית, לא רק במובן שהיא לא זוכה לגמול מצידם, אך גם כי היא מתפקדת באופן בלתי-תלוי במטרתה. יהודים היו יכולים להפריך את האנטישמיות באמצעות התנהגותם, רק אם היא הייתה מכוונת נגד התנהגותם. אך מכיוון שהפחד והשנאה נובעים מהמאשים עצמו, ולעתים קרובות מהווים השלכה של רצונותיו, הם יכולים להיות מופרכים רק על ידי חשיבה מחדש בתוך מוחו שלו. במונחים פוליטיים עכשוויים, המשמעות היא שכאשר התנגדות ערבית למדינה היהודית מתבססת על מדיניות ישראלית שניתן לתקן אותה, יתכן כי ישראל צריכה לשאוף לפתרון. אך ההאשמה הערבית לפיה ישראל היא מדינה גזענית מעצם הגדרתה, מתעלה מעל כל ראיה וחסונה בפני כל הוכחה.

האנטישמיות מציבה שלל מלכודות עבור קורבנותיה. היהודי עשוי לחשוב שהוא יכול להפוך את השנאה ליתרון: אדם מוגבל שלומד כיצד לפצות מוגבלותו מצליח לעתים קרובות לנצח את האדם הנורמלי בדרכים אחרות. אך בדיוק כפי שהאדם המוגבל עשוי

הצלת היהודים בלבד. אך המעבר לחיבוק של האנושות כולה, היה בעיקרו צעד להתרחקות מן היהודים.

במציאות, מה שנקרא "השאלה היהודית" הייתה למעשה שאלת האנטישמיות, שיכולה להיענות רק דרך ניתוח של הפרטני, ויכולה להיעקר מן השורש רק דרך קבלה של הפרטני. המרה של שנאת היהודים לנושא חברתי רחב יותר הייתה המקבילה האינטלקטואלית לטיפוס חברתי – הניסיון להבדיל את עצמך מן המיעוט המתועב בעודך נושא עיניים לרעיונות של כוח. תאוריות אלו לא רק הותירו את האנטישמיות הקיימת ללא פגע, אלא אף יצרו (בעיקר המרקסיזם) מגוון חדש של סיבות לחיסול היהודים. כפי שכתב ויסטריך:

"האירוניה הטראגית במצב זה הייתה שהן המהפכן היהודי והן האנטישמי הפתולוגי שפחד ממנו ושנא אותו, התחילו מנקודות מוצא שונות לחלוטין אך בסוף חשקו במטרה המשותפת של היעלמות היהודי"

הניסיון החדש להתעלות מעל שנאת יהודים על ידי הכללתה בקטגוריה נרחבת יותר מגיע מתנועת זכויות האדם, אשר תחת המטריה שלה יהודים רבים מנסים למצוא מקלט. לפעילי זכויות האדם היהודים שאני מכירה אין כמעט דבר במשותף עם האוייבים הסוציאליסטים-אינטרנציונליסטים המוקדמים של העם היהודי. הם באמת מודאגים מהגנה על היהדות ועל ישראל, אך גם הם מבקשים להתעלות מעל צרות אופקים באמצעות הגנה על בני אדם מכל העמים והארצות. הם מצדיקים זאת בטענות טקטיות ומוסריות יחדיו, וגורסים כי גישה רחבה נחוצה מבחינה פוליטית מכיוון שהיא יכולה לגייס תמיכה רחבה יותר, למשוך יותר פרסום ולהיות יעילה יותר. טיעון זה מתעלם מפרט אחד חשוב – בכל

אדולף היטלר, שגם במותו הבין את כוחו של דימוי, לא הרשה לעצמו להיות מושפל באופן פומבי כמו מוסוליני, וניסה להגן על המיתוס שלו באמצעות התאבדות מסתורית והוראות לשריפת גופתו. כעת מוטלת על היהודים המשימה לפרק את המיתוס של הצורך הגדול שלהם, לחשוף אותו דרך כל סאטירה וקריקטורה, לגרום לו לסבול מתעמולה משפילה בדיוק כפי שהם סבלו משלו. בכל מצב אחר, היטלר ימשיך לצחוק על ניצחוננו בכל אתר זיכרון להרס אויביו. כדי להזהיר מפני פשע, עליך להיות מוכן להדגים היטב כי אותו פשע לא משתלם.

אך במקום שהאנטישמיות תעודד יהודים לעשות זאת, היא דוחקת אותם לקרב בלימה ממנו לא ירוויחו דבר, מלבד אותה זכות לחיים שצריכה להיות שלהם "בזכות". זהו קרב שבסיסו הוא משפיל, וגורם ליהודים לבזבז אנרגיה על מטרות שאותן לא בחרו, לפחות כל עוד האויב סבור שהוא מרוויח בכך שהוא מתנגד ליהודים. לא ניתן לברוח מן ההשפלה הזו מבלי להחליש באופן פטאלי את כוח ההתנגדות, ולא ניתן להיכנע להשפלה לולא אתה מוכן להיות מושמד.

כמה מן האינטלקטואלים היהודים המודרניים המוכשרים ביותר ניסו להתחמק מן ההשפלה של שנאת היהודים על ידי הפיכה, הן של התוקפנות והן של ההגנה מפניה, למעין עקרון נעלה יותר. דוגמה לכך היא התפקיד הבולט שמילאה "השאלה היהודית" בתוך החיפוש אחר תאוריות אוניברסליות של התנהגות אנושית ובקרב תנועות פוליטיות ששאפו לגאולה אוניברסלית. בספרו 'יהודים במהפכה', ההיסטוריון רוברט ויסטריך תיעד את מאמצייהם המוצלחים מצד שלל יהודים גאונים למקם מחדש את נאמנותם מהאומה למעמד. על פי תפיסתם, אותם אידאליסטים ניסו לשפר את מצב המין האנושי כולו, בהכרח מטרה נעלה יותר מאשר

יהודים מודרניים לחמו בהתלהבות למען זכויות האדם והאזרח של מיעוטים נרדפים אחרים, משוכנעים שאיום על כל קבוצה הוא גם איום עליהם. זה כמעט בלתי נסבל עבור יהודים להודות בעובדה כי מיעוטים אחרים, כולל מיעוטים נרדפים אחרים, לא חולקים את השכנוע הזה, להפך – הם רואים באנטישמיות כלי פוליטי שימושי משלהם. באירופה, האנטישמיות הייתה לרוב מכנה משותף של החלקים העניים ביותר והעשירים ביותר בחברה, והתועלת שלה במובן הזה לא נעלמה מעיני כמה אמריקנים גם כן. האנטישמיות היא הדבק של הברית הלא-סבירה המתפתחת כיום בין שחורים וערבים, הן בזירה המקומית והן בזירה הבינלאומית; היתרונות הכלכליים של ברית כזו נחשבים יותר בקרב חלק מן השחורים מאשר המעורבות היהודית הנחושה והנרחבת במאבק למענם.

וכך זה נמשך, עוד ועוד. אין זה פלא שיהודים כה רבים עייפו אל מול המתקפה הבלתי-פוסקת נגדם. אך עלינו להתגבר על העייפות, והדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא להתנגד לפיתוי האשליה האוניברסליסטית, ולפתוח בהגנה נחרצת על המיעוט המסוים נגדו האידיאולוגיה האנטישמית הכריזה מלחמת-עד.

פרופ' רות וייס שימשה במשך יותר מארבעה עשורים כחוקרת ספרות ומרצה באוניברסיטאות הרווארד ומקגיל. מאמר זה פרי עטה פורסם לראשונה בכתב העת 'קומנטרי' בפברואר 1991. את הקטע משירו של מרקיש תרגם לעברית צור ארליך.

עקרון כללי כזה, ימצא שונא היהודים הזדמנות להוציא ממנו את אויבו המסומן.

פעם נוספת, אשתמש בניסיוני באוניברסיטה. עשרים שנה לאחר שמאבק יהדות ברה"מ החל, הקהילה היהודית במונטריאול, שהתגאתה בצדק בהצלחתה וביקשה להדגיש את המשך מחויבותה, ייסדה בפקולטה למשפטים במקגיל סדרה של הרצאות בנושא זכויות אדם. מדוע לא סדרת הרצאות על משפט יהודי, תפיסתו והשלכותיו על הפוליטיקה של הצלת יהודים? הרצאות כאלו יכלו לתרום לפחות תרומה קטנה לידע הכללי באמצעות ניתוח תופעה עכשווית על ידי חזרה למקורותיה. אך מכיוון שהמאבק למען יהודי ברה"מ היה חלק ממטריית זכויות האדם, המארגנים דילגו על האמצעים ומיהרו הישר אל המטרה.

טעויות כאלה מגיעות לרוב עם מחיר מהיר. בשנה השלישית לקיום סדרת ההרצאות, עלתה הצעה לשיעור העוסק בהפרת זכויות האדם של הפלסטינים מצד ישראל. למציעים היה אכפת מזכויות אדם בדיוק כפי שלקומוניסטים לפנייהם היה אכפת משלום עולמי, אך הם למדו להסתיר את מטרתם האמיתית על ידי שימוש באותה שפה בה היהודים נאחזו לשם הגנה. וכך, העקרון הכללי של "זכויות אדם" שימש למטרה הכפולה של המשך הפצת תעמולה אנטי-יהודית יחד עם שלילת אחד מהכלים המוסריים החשובים של היהודים עצמם. בשמחתם הרבה על המאבק בו "ניצחו", יהודי מונטריאול התעלמו מן המלחמה הפוליטית שמכוונת אל בני עמם, והגישו לאויב נשק חדש ומשוכלל. מנגד, אם מממני ההרצאות היו מבקשים למשוך את תמיכתם כדי למנוע את העיוות החתרני של מטרתם המקורית, הם היו מואשמים בביזוי זכויות האדם, ובוודאי שגם בצנזורה.